

EHKÄISEVÄN PÄIHDETYÖN JÄRJESTÖVERKOSTO

Diaarinumero: VN/13615/2019

31.1.2022

Lausunto valtioneuvoston periaatepäätökseen liikenneturvallisuusstrategiasta

Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto (EPT-verkosto) kiittää mahdollisuudesta lausua liikenneturvastrategiasta. Strategia on laaja-alainen, mutta samalla se kytkeytyy luontevasti moniin muihin ajankohtaisiin strategioihin ja uudistuksiin, kuten Päihde- ja riippuvuusstrategiaan sekä Ehkäisevän päihdetyön toimintaohjelmaan.

Strategian tavoite, jonka mukaan Suomessa pyritään poistamaan liikennekuolemat vuoteen 2050 mennessä, on kunnianhimoinen, mutta konkreettinen. Strategian toimenpideohjelmassa on pyritty kuvaamaan ehdotettujen toimenpiteiden vaikutusta liikennekuolemiin kertomalla, miten paljon toimenpiteet tulevat mahdollisesti vähentämään kuolemia. EPT-verkosto pitää toimenpiteiden vaikutusten kuvailua tehokkaana ja vaikuttavana.

E erityisen hyvää liikenneturvallisuusstrategiassa ja toimenpideohjelmassa on laaja-alaisuus, tulevaisuuteen katsova ja konkreettinen visio, sekä vastuutahojen monipuolisuus.

Strategiassa ja sen toteutussuunnitelmissa on otettu hyvin huomioon päihdeaiheet. Aiheet näkyvät sekä liikennekuolemien ja -tapaturmien ehkäisyssä, että erityisryhmien huomioidussa. On hyvä, että erityisesti riskiryhmät, kuten nuoret miehet, on huomioitu kattavasti. Ehkäisyn lisäksi tulisi kuitenkin vahvistaa myös hoitoonohjausta ja neuvontaa. Rattijuopumukset uusiutuvat usein, ja käytöksen taustalla voi olla laajoja riippuvuus- sekä mielenterveysongelmia, ja näitä tulisi ratkoa yhdessä sosiaali- ja terveydenhuollon kanssa. Ajankohtainen SOTE-uudistus antaa tälle työlle uusia mahdollisuuksia.

Strategiassa on kuvailtu nopean tiedonvaihdon tarpeellisuutta. Päihdejärjestöjen näkökulmasta nopea tiedonvaihto koko liikenneturvallisuuden saralla on tärkeää. Päihteisyyteen liittyen nopeutta ei voi kuitenkaan kyllin korostaa, sillä päihdetyössä näkyvät nopeasti erilaiset päihdetilanteet ja päihdyttävien aineiden muutokset, ja tiedon tulisi jatkossa tavoittaa nopeasti myös liikennetoimijat sekä ajolupia myöntävät toimijat.

EPT-verkosto näkee positiivisena uudistuksena seurantatyöryhmän perustamisen. Verkosto toivoo työryhmään osaamista päihdeistä, ja ehdottaa ryhmään otettavaksi asiantuntijoita sekä nuoriin että aikuisiin liittyvästä päihdetyöstä sekä ehkäisevästä työstä. Vuosittainen liikenneturvallisuusfoorumi on myös hyvä ehdotus osaamisen lisäämiseen ja tiedonvaihdon mahdollistamiseen.

Liikenneturvallisuusstrategian toimenpideohjelma

Toimenpide 2

Toimenpiteen vaikutusarviossa olisi hyvä mainita päihdeiden ja itsemurhien välinen kytkös. Suuri osa itsemurhayrityksistä tehdään päihtyneenä, joten ehkäisevän päihdetyön ja mielenterveyttä edistävän työn yhteys on tässä hyvä nostaa esiin.

Toimenpide 4

EPT-verkosto pitää hyvänä sitä, että toimenpide-ehdotuksessa on mainittu järjestöjen laaja-alainen työ liikenneturvallisuuden parissa.

Toimenpide 11

Ajoterveysten liittyvien tietojen tulisi olla helposti tarkastettavissa lääkäreiden toimesta. EPT-verkosto huomauttaa, että nopea tiedonkulku on erityisen tärkeää päihteisiin liittyvissä teemoissa.

Toimenpide 13

EPT-verkosto kannattaa mikroliikkumisen verkoston perustamista. Mikroliikenteessä päihdeillä on liikenneturvallisuutta uhkaava rooli, kun esimerkiksi suuri osa sähköpotkulautoihin liittyvistä onnettomuuksista liittyy päihtymystilaan. Verkosto ehdottaa työryhmään päihdeosaamista.

Toimenpide 30

Toimenpide-ehdotus on kannatettava. Ehdotuksen vaikuttavuuskohdassa tulisi kuitenkin lääkkeiden ja huumeiden rinnalla mainita alkoholi, joka on käytetyin päihde.

Toimenpide 33

Toimenpide 33 on EPT-verkoston mielestä hyvä uusi avaus. Verkosto ehdottaa Liikenne- ja viestintäviraston lisäksi järjestöjä vastuutahoksi tai ainakin yhteistyökumppaniksi mielenterveys- ja päihdetiedon tuomisessa vahvemmin ajo-opetukseen.

Toimenpide 34

Toimenpide on erityisen kannatettava. Nuorten kanssa toimivat asiantuntijat ja ammattilaiset hyötyvät liikennekasvatuksen teemoista, sillä ne tukevat muita kasvatusteemoja. Erityisen kannatettavaa on matkustajataidon lisääminen liikennekasvatuksessa.

Strategiassa on mainittu myös toisen asteen liikennekasvatus ja sen kehittäminen. Ehdotus on hyvä, sillä toisen asteen opiskelijat tarvitsevat liikenneosaamista myös työelämää silmällä pitäen.

Toimenpide 47

Ehdotus on erittäin kannatettava. Toimenpiteen laaja-alaisuus ja monipuoliset vastuutahot parantavat viestin kulkemista ja vaikuttavuutta.

Toimenpide 90

EPT-verkosto kannattaa lainsäädännön muuttamista niin, että kaupungeilla ja kunnilla on enemmän mahdollisuuksia puuttua mikroliikenteen epäkohtiin. Mikroliikenteen ongelmat ovat erilaisia riippuen alueesta, ja turvallisuuden näkökulmasta on hyvä, että alueet voivat toteuttaa turvallisuustoimenpiteitä itsenäisemmin. Lakimuutos antaisi myös kaupunkien ja kuntien asukkaille lisää mahdollisuuksia vaikuttaa liikenneturvallisuuteen paikallisesti.

Toimenpide 91

Promillerajan asettaminen pyöräilyyn ja mikroliikenteeseen lisäisi ihmisten mahdollisuutta hahmottaa päihtymystilaa ja sen vaikutusta liikenteeseen. Selkeä promilleraja auttaa päätöksenteossa ja omaehtoisessa hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisessä. Arvion mukainen 200 loukkaantumisen vähenemä olisi selkeä taloudellinen säästö ja vähentäisi sairaanhoidon ajoittaista kuormitusta.

Toimenpide 92

Alkoholikon pakollinen käyttö yhteiskunnan korvaamissa tai järjestämissä kuljetuksissa on hyvä ja konkreettinen uudistus, joka tukee nollavisiota selkeällä tavalla.

Toimenpide 93

Huumerattijuopumusten seuraaminen tuo uutta tietoa huumeista liikenteessä. Toimenpiteen toteuttamisen yhteydessä tulisi tehdä yhteistyötä huumekuolemien vähentämisen työryhmän kanssa (THL).

Toimenpide 94

Tieliikennelain muuttaminen niin, että poliisi voisi kieltää tai estää pyörän tai potkulaudan kuljettamisen päihtyneenä, on tervetullut uudistus ja tukee päihdeettömyyttä liikenteessä.

Toimenpide 98

EPT-verkosto on aikaisemmin lausunut promillerajan laskusta vesiliikenteessä. Verkosto kannattaa edelleen promillerajan laskua liikennestrategian toimenpidesuunnitelman perusteluiden mukaisesti.

Katsaus liikenneturvallisuuden nykytilasta

Luku 3: Liikenneturvallisuusviranomaiset ja muut keskeiset toimijat sekä säädöspohja

Liikenneturvallisuuden nykytilakatsauksessa on listattu keskeisiä liikenneturvallisuuden toimijoita. Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto ehdottaa, että listaukseen lisätään otsikkotasolle päihde- ja mielenterveysjärjestöt valtakunnallisella ja paikallisella tasolla. Lukuisat päihdejärjestöt edistävät toiminnassaan liikenneturvallisuutta esimerkiksi tarjoamalla kouluille ja oppilaitoksille päihdekasvatusta, antamalla henkilökohtaista neuvontaa ja tukea päihdeasioissa, tukemalla raittiutta ja raitistumisprosessia, tarjoamalla kuntoutusta ja hoitoa sekä lisäämällä tietoisuutta päihdeistä. Mielenterveystoimijat edistävät mielen hyvinvointia, tekevät kriisityötä sekä antavat neuvontaa ja ohjausta.

Lisätiedot:

Annika Eloranta

Yksikön päällikkö, EHYT ry/EPT-verkosto

050 411 0 357

etunimi.sukunimi@ehyt.fi